

Joanna Korzeniewska-Berczyńska

"Имя собственное : от культурной семантики к языковой", И. Э. Ратникова, Минск 2002 : [recenzja]

Acta Polono-Ruthenica 9, 291-292

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

typologię bohaterów współczesnego dramatu rosyjskiego i chronologię tejże twórczości. W rozdziale II badaczka koncentruje się, po wprowadzeniu uwag metodycznych (pamiętajmy, że jest to materiał przeznaczony do dydaktyki), na takich aspektach, jak poetyka realistycznego współczesnego dramatu rosyjskiego, poetyka modernistycznej dramaturgii, by wreszcie przejść do rozważań o tzw. dramacie postmodernistycznym. Niejako uzupełnieniem tych teoretycznych refleksji są krótkie biografie autorów, wykaz ważniejszych sztuk współczesnych oraz lista opracowań naukowo-krytycznych. Jak w każdym tego rodzaju materiale dydaktycznym zamieszczono też tematy prac kursowych. Jednym słowem, to rzetelnie przygotowany przewodnik po trudnym i skomplikowanym materiale literackim, jakim jest najnowsza dramaturgia rosyjska. Niewątpliwie obie prace S. Gonczarowej-Grabowskiej są doskonałym źródłem wiedzy o najnowszej rosyjskiej twórczości dramaturgicznej. Mogą też zachęcać i inspirować przyszłych badaczy do zajęcia się tą frapującą dziedziną twórczości literackiej.

Walenty Piłat (Olsztyn)

И. Э. Ратникова, *Имя собственное: от культурной семантики к языковой*, БГУ, Минск 2002

W tej niezmiernie interesującej monografii, autorka analizuje właściwie dwa aktualne problemy. Pierwszy dotyczy istoty związków pomiędzy językiem a kulturą, drugi zaś skomplikowanych i wielostronnych zagadnień semantycznych, ale badanych również w aspekcie kulturowym.

W rozdziale I, *Семантические потенции имени собственного: антинимия узуса и возможности языка в ономастической семантике*, autorka zajmuje się głównie określeniem możliwości imion własnych. Godne uwagi wydaje się odkrycie przez nią związków imion własnych z różnymi typami świadomości, ponadto – określenie statusu językowego onimów oraz specyfiki metafory onomastycznej. Ze zrozumiałych względów obszerny rozdział następny jest poświęcony charakterystyce tego rodzaju metafory (*Ономастическая метафора как модель смыслопроизводства*, s. 72–137) oraz odkrywczej klasyfikacji tego rodzaju tropów.

Szczególnie nowatorskie są rozważania Ratnikowej o metaforze antroponimicznej (s. 85–110), ponieważ jest ona niewątpliwie jednym z najważniejszych elementów dyskursu publicystycznego, który zresztą jest dla autorki cennym źró-

dłem materiałowym. Autorka udowadnia że „антропонимические метафоры в языке масс-медиа демонстрируют, как работает в массовом сознании ценностная сетка, образуемая знаковыми субъектами той или иной сферы общественной жизни” (s. 85).

W rozdziale III, *Типология ономастических метафор* (s. 138–197) autorka dokonuje skrupulatnego opisu wyodrębnionych przez nią typów. Trzeba dodać, że poprzedza go dogłębna ocena funkcjonujących już interpretacji i punktów widzenia. W tym rozdziale nie pomija ona również istoty ekspresji językowej, dokonując ponadto sprecyzowania tego dotychczas niejednoznaczного terminu.

Za wzorcową można uznać strukturę monografii; poszczególne rozdziały są zamykane wnioskami, co pozwala Ratnikowej na bardzo syntetyczne *Zakończenie* (s. 198–202). Sformułowano tutaj tylko najogólniejsze tezy, udowodnione w treści książki. Autorka oświadcza: „...моделируя семантическую динамику онимов в процессе метафоры, мы надеялись обнаружить как закономерности существования плана содержания ономастического поля, так и рефлексии исторического процесса, связанного с индивидуальными и общими номинациями” (s. 198). Wnioski końcowe zawarto w dwunastu punktach; każdy z nich stanowi kolejny krok pozwalający czytelnikowi jeszcze raz przebyć fascynującą drogę przez wszystkie stronicie książki.

Konfrontując treść monografii z literaturą przedmiotu, można stwierdzić, że I. Ratnikowa nie tylko zademonstrowała wybitne zdolności badawcze, lecz i nieprzeciętną erudycję. Jej książka stanowi istotny wkład w badania współczesnego dyskursu publicystycznego, który zawiera w sobie bogaty materiał do rozmyślań nie tylko nad kondycją języka rosyjskiego, lecz i człowieka w ogóle.

Ta książka stanie się zapewne przedmiotem żywego zainteresowania zarówno studentów i młodych pracowników naukowych, jak i doświadczonych badaczy, których interesują zagadnienia związane z onomastyką i szeroko rozumiana problematyka relacji pomiędzy językiem a kulturą, a zatem – wszystkich humanistów. Tym bardziej że lektura tej książki jest inspirująca, sprzyja odkrywaniu nowych przestrzeni badawczych.

Joanna Korzeniewska-Berczyńska (Olsztyn)